

ULUSLARARASI BİLGİSAYAR EĞİTİMİ STANDARTLARINA GÖRE ÖĞRETİM ELEMENLARININ BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatma Nur KIRALI

Istanbul Aydın Üniversitesi, fatmakirali@aydin.edu.tr

Hasan AYDIN

Yıldız Teknik Üniversitesi, aydinh@yildiz.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, üniversitelerde ki öğretim elemanlarının uluslararası bilgisayar eğitimi standartlarına göre bakış açılarının değerlendirilmesidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgu bilimi) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim- öğretim yılında İstanbul ilinin Küçükçekmece ilçesinde bulunan bir vakıf üniversitesinde ders veren 5 öğretim elemanı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri öğretim elemanlarına uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formlarındaki öğretim elemanlarının cevaplarının çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmış, önce veriler kodlanmış, ardından verileri genel düzeyde açıklayan kategoriler (temalar) belirlenmiştir. Temaların belirlenmesinde ilgili alan yazın, görüşme soruları ve öğretim elemanlarının sorulara verdikleri cevaplardan yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinden asgari şart, teknolojiyi takip etme konusundan yetersizlik, harmanlanmış öğrenme ortamı, bilgisayarın dünyaya etkisi şeklinde dört tema tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara dayanarak öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu, yeterlilikleri tanımlarken asgari düzeyde alan bilgisi ve meslek bilgisi barındırması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *ISTE Standartları, Öğretim elemanı Yeterlilikleri, Bilgisayar Eğitimi.*

THE EVALUATION OF INTERNATIONAL COMPUTER EDUCATION STANDARDS: A QUALITATIVE STUDY APPROACH

Abstract

The purpose of this study evaluates perspectives of faculty members' on university standards on the international computer training. A qualitative research design was used for this study with phenomenological context. This research was apply of five instructors, from university in Küçükçekmece province in İstanbul, in the 2014-2015 academic year. The data were obtained with the instructors used a semi-structured interview form. During analysis of the lecturer's answers in interview forms and content analysis was used for this study. Firstly data were coded and then categorizes, which explain the data at the general level, were determined. Four themes emerged from the data, such as inefficacy from the subject of following technology, blended learning area, the effect of the world. Findings of this study indicated that the most of the lecturers determined that minimum content and professional knowledge.

Key Words: *ISTE Standarts, Instructor Qualifications, Computer training.*

Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi küreselleşmeyi etkilemektedir. Hatta küreselleşme, gelişen teknolojilerin ve bilimin bir sonucu olarak görülmektedir (Karslen, 2002). Bu bağlamda üniversitelerde de küreselleşmenin sonucunda değişiklikler oluşmuştur. Bu değişikliklerin yeni lisans ve yüksek lisans programları, yeni araştırma ve yayın gündemleri ve yeni yönetsel yapı gibi değişiklikler olduğu söylenebilir (Erkılıç, 2007).

Knight (2008)'e göre, ulusal, sektörel ve kurumsal bazda yükseköğretimin uluslararasılaşması; bir yükseköğretim kurumunun amaç, işlev ve sunduğu hizmetinin, kurumsal ve ulusal düzeyde uluslararası, kültürlerarası veya küresel bir boyutla entegrasyonunun gerçekleştiği süreçtir. Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın sosyal, kültürel, ekonomik, akademik ve siyasi boyutları vardır (Knight, 2004). Bunun dışında, uluslararası öğrenciler gittikleri ülkenin ekonomisine, üniversitelere, araştırma merkezlerine katkıda bulunurlar. Bu da uluslararası boyutta rekabet güçlerini artırmaktadır (Özer, 2012). Bu nedenle ülkemizden çok sayıda öğrenci kendilerine göre uygun programlar sayesinde başka ülkelere eğitim almaya giderken, benzer şekilde çok sayıda öğrenci de ülkemize eğitim almaya gelmektedir. Sayısal olarak ifade etmek gerekirse yaklaşık olarak 65 bin öğrenci yurtdışında eğitim almaya giderken, yaklaşık olarak 26 bin öğrenci de eğitim almak için çeşitli ülkelere Türkiye'ye gelmiş bulunmaktadır (Özoğlu, 2012).

UNESCO (2013)'nin verilerine göre, 2012 yılı itibarıyla dünyada neredeyse 4 milyon öğrenci eğitim görmek amacıyla yurtdışında bulunmaktadır. Bu sayı, dünyadaki birçok ülkenin yükseköğrenim gören öğrenci sayısından ve hatta birçoğunun nüfusundan bile fazladır. Bu bakımdan, bu denli büyük bir potansiyel için cazibe merkezi olmak adına, ülkeler kendi yükseköğretim kurumlarını uluslararası bir boyuta taşıma yoluna gitmektedir.

Belli alanlarda bir takım ülkelerin bilimsel olarak ağırlığı olması, kullanılan eğitim programlarının ve materyallerin de bu ülkelerdekine uygun olma durumunu açığa çıkarmaktadır. Örnek vermek gerekirse; işletme, iktisat ve bilgi teknolojileri gibi alanlarda ABD, İngiltere ve Fransa gibi ülkelerin ağırlığının bulunmasından dolayı, diğer ülkeler de bu alanlarda kendi üniversitelerinde açtıkları bölümlere bu ülkelere ait müfredat, kaynak ve materyalleri ithal etmektedir. Tarih, edebiyat gibi daha yerel olan alanlarda ise, içerik olarak bir ithalat yapılmasa bile en azından araştırma yöntemi ve tekniği bakımından bir dışa bağımlılık durumu görülmektedir (Altbach, 2004). Buradan anlaşılacağı üzere, derslerde uluslararası boyutlarda eğitim vermenin önemli olduğunu söyleyebiliriz. Uluslararası boyutlarda eğitim verebilmek için de dersleri verecek öğretmenlerin uluslararası standartlar boyutunda yeterli olması gerekmektedir.

Dünya Bankası, dünyanın birçok ülkesinde öğretmen yetiştirme alanında projeler gerçekleştirmiş ve bu ülkelere gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri ithal edilerek bu alanda bir standart oluşturulmaya çalışılmıştır. Nitekim, Türkiye'de de 1997 yılında öğretmen yetiştirme alanında büyük bir yeniliğe gidilmiş

ve “YÖK/Dünya Bankası Modeli” uygulanarak Türkiye’ye yurtdışındaki belli üniversitelerin öğretmen yetiştirme sistemleri entegre edilmeye çalışılmıştır (Üstüner, 2004). Görüldüğü gibi, alanda daha üstün olan ülkeler, diğerlerinin de kendilerine uymalarını zorunlu hale getirmekte ve eğitim programı ve materyal kullanımında tek tipliliğe doğru gidilmektedir. Tek tipliliğe gidilmesinin sebebi olarak ise, uluslararası boyutta bir standart yakalamak için olduğu söylenilebilir.

Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, üniversitelerde ki öğretim elemanlarının uluslararası standartlar boyutunda sahip olması gereken yeterliliklerin incelenmesidir.

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı uluslararası bir standart yakalamanın önemi ortaya çıkmaktadır. Bu sorundan yola çıkarak uluslararası ISTE (International Society for Technology in Education) standartları bağlamında üniversite de öğretim elemanı olarak çalışan bilgisayar öğretmenlerinin uluslararası standartlar boyutunda yeterlilikleri nasıldır ve nasıl olmalıdır sorularına cevap aramak amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, üniversitelerde ki bilgisayar ve öğretim teknolojileri lisans eğitiminden mezun olan öğretim elemanlarının uluslararası standartlar boyutunda sahip olması gereken yeterliliklerin incelenmesidir. Bu araştırma öğretim elemanlarının uluslararası standartlar boyutunda bilgisayar yeterliliği nasıldır ve nasıl olmalıdır görüş ve deneyimlerinin incelenmesi ihtiyacından yola çıkarak yapılmıştır. Bu ihtiyaç doğrultusunda kadın ve erkek öğretim elemanları ile görüşülmüştür. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgu bilimi) ile desenlenmiş bir çalışmadır. Deneyim, tecrübe ve algılardan derinlemesine bilgi edinmek amaçlandığı için olgu bilimi araştırması tercih edilmiştir. Benzer şekilde Yıldırım ve Şimşek (2011) ‘inde belirttiği gibi olgu bilimi deseni farkında olduğumuz konularda daha derin ve daha ayrıntılı şekilde, kişinin deneyim ve tecrübelerinden bilgi edinmek istediğimiz zaman kullanılan bir araştırma deseni olduğunu ifade etmişlerdir.

Olgu bilimi çalışmalarının amacı, kişinin bir duruma ilişkin algılarını ve bu duruma yükledikleri anlamları ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmalar diğer araştırmalara yol gösterici nitelik taşımaktadır. Olgu bilimi araştırmalarında bireyin tecrübe ve deneyimlerinden bilgi edinmek amaçlandığı için görüşme başta olmak üzere çeşitli veri toplama araçları kullanılarak bilgi toplamak mümkündür. Toplanan veriler araştırma sorularını yanıtlayıcı ve araştırma soruları doğrultusunda analiz edilerek, raporlaştırılmaktadır (Bogdan ve Biklen, 1998; Creswell, 2005; Smith ve Osborn, 2004; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada, çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örnekleme tercih edilmiştir. Amaçlı örneklemin tercih edilmesinin sebebi olarak ise, araştırmacının araştıracağı konu hakkında bilgi verici kişiler olması gösterilebilir (McMillan ve Schumacher, 2006). Bu bağlamda amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örneklemin seçilmesinin sebebi araştırmacıya hız ve kolaylık

sağlamaktır. Araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek,2008). Bu nedenle katılımcılara daha hızlı ve kolay ulaşabilmek adına, katılımcıları çalıştığım kurumdan seçmiş bulunmaktayım.

Evren ve örneklem

Amaçlı örneklemeden hareketle seçilen öğretim elemanlarının cinsiyet farklılıkları, kıdemleri, eğitim durumları (yüksek lisans ve doktora) gibi özellikleri incelenerek katılımcıların seçilmesi araştırmacı tarafından uygun görülmüştür. Katılımcıların üniversitede çalışan öğretim elemanlarının seçilmesinin sebebi olarak, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere, dünyanın birçok yerinden üniversitelerle sağlanan öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği, Türkiye'nin diğer ülkelerle yaptığı anlaşmalar sonucu kurulan üniversiteler, YÖK kapsamında üniversitelerin hayata geçirdiği kalite standartları gösterilebilir.

Araştırma 2014-2015 yılında İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversitesinde ki öğretim elemanlarının katılımıyla gerçekleşmiştir. Öğretim elemanlarının en az iki sene derslere girmiş olması yeterli kriter olarak varsayılmıştır. Araştırma toplamda beş öğretim elemanlarının gönüllü olarak katılımı ile gerçekleşmiştir. Beş öğretim elemanının üçü erkek ikisinin kadın olmasının sebebi, kadın ve erkek arasında eşit dağılım olmasını sağlamak içindir. Öğretim elemanlarının adları gizlenmiş ve araştırma etiği açısından D, S, V, B, H şeklinde baş harfleri ile kodlanmıştır. Görüşme soruları için Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden izin alınmıştır.

Katılımcıların cinsiyeti, yaş, kıdem aralığı ve eğitim durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Öğretim elemanlarının Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu ve Kıdemlerine İlişkin Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Kıdem Aralığı	
D	Erkek	30	5-10 yıl	Doktora
S	Erkek	26	1-5 yıl	Doktora
B	Kadın	25	1-5 yıl	Yüksek Lisans
H	Kadın	26	1-5 yıl	Yüksek Lisans
V	Erkek	32	5-10 yıl	Doktora

Veri toplama süreci

Araştırmada, nitel veri toplama yöntemlerinden görüşme kullanılmıştır. Patton'a göre görüşmenin amacı, bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır. (Patton,1987). Görüşme deneyimler, tutumlar, düşünceler gibi soyut olarak var olan ve gözlenemeyeni anlamaya çalışır. O nedenle görüşme tekniği, bir

duruma ilişkin bireylerin günlük yaşam deneyimlerini nasıl algıladıklarını ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmalar için oldukça uygundur. Bu bağlamda, çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Bu görüşme biçiminde, araştırmacı konuları önceden seçer fakat görüşme esnasında soruların anlatım biçimine ve sırasına karar verebilir. Görüşmelerde kullanılan sondalar ile araştırmanın kapsamı artırılabilir (McMillan ve Schumacher, 2006). Bu çalışmada kullanılan görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, taslak görüşme formu alanında bir dil uzmanı, bir alan uzmanı ve üç akran görüşü olmak üzere 5 kişi tarafından incelenmiştir. Ve bu incelemeler sonucunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Gerekli düzenlemeler sonrasında deneme amaçlı olarak bir öğretim elemanlarına sorular uygulanarak test edilmiştir. Bu görüşme sonunda sorular tekrardan düzenlenmiştir.

Araştırmacı tarafından görüşülecek kişiler ile uygun saatler belirlenmiş ve derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde elle not alınmış fakat oluşabilecek eksik not alma veya katılımcıyı yanlış anlamaları gidermek için görüşülen kişilerden izin alınarak sesleri kayıt edilmiştir ve görüşmeler yaklaşık 35 dakika sürmüştür. Fakat katılımcılardan biri ses kaydına izin vermemiştir. Bu nedenle notlar, şekiller çizilerek not alınmıştır. Ses kayıtları transkript edilmiştir. Alınan notlar ve yapılan transcriptler katılımcılara gönderilmiş olup, katılımcı teyidi alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Öğretim elemanlarının görüşlerini almak üzere tam yapılandırılmış, demografik bilgilerin de yer aldığı bir bilgi formu ve görüşme soruları için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Stewart ve Cash (1985) "Görüşme Tekniği"ni; önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı, karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlamışlardır. Bu tanım doğrultusunda olduğu gibi araştırmada da "süreç", iletişim sağlanmasında süreklilik ve dinamiklik; "karşılıklık", iki ya da daha fazla birey arasında gerçekleşen karşılaştırma; "etkileşimlilik", görüşmeye katılan bireylerin aynı gruba üye olmaları ve etkileşim içerisinde bulunmaları; "önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç", görüşmeye dâhil olan bireylerin, konu ile ilgili belirli bir amaca sahip olmaları; "soru sorma ve yanıtlama" da, görüşme süresince, görüşmeye dâhil olan bireylere sorular yöneltilmesini ve yöneltilen soruların cevaplarının alınmasını ifade etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, ISTE standartlara yönelik bilgilerini tespit etmek amacıyla, 11 açık uçlu soru hazırlanmıştır. Bu nedenle, araştırmada öğretim elemanlarının ISTE standartlarının tümüne ilişkin bilgilerinin tespiti yerine, araştırmacılar tarafından belirlenmiş standartların genelini kapsayacak şekilde sorulara odaklanılmıştır. Buna göre, öğretim sürecinde temel olarak kullanılması gereken yöntem ve teknikler, araştırmacılar tarafından belirlenmiş ve sorular bu çerçevede hazırlanmıştır. Geçerlilik çalışması için yukarıda da belirtilen şekilde 5 uzman ve akran görüşüne başvurulmuştur.

Güvenirlilik için araştırmacı ve uzman tarafından yapılan kodlamalar üzerinde Güvenirlilik= Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı x 100 formülü uygulanmıştır. Araştırmacı ve uzman kişi arasında uyumu yüzdesi % olarak hesaplanmıştır. Uyumu yüzdesinin %70 veya daha üstü olması yeterli görüldüğünden veri analizi açısından güvenirlilik sağlanmıştır. Araştırmacı ve uzman öğretim elemanı tarafından yapılan kodlamalarda uyum gösteren kodlar temalar için temel alınmıştır. Temalar, ilgili kavramları kapsayacak kadar geniş ve ilgisiz kavramları dışarıda bırakacak kadar dar kapsamda belirlenmeye çalışılmıştır. Bu temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenirlilik % 78 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Toplanan verileri analiz ederken betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Katılımcıların yanıtları temel alınmış ve bu doğrultuda her bir soru için kodlama yapılmıştır. Bu kodlamalardan kategoriler ve bu bağlamda temalar oluşturulmuştur. Kodlama olarak, tanımlayıcı kodlama kullanılmıştır. Oluşturulan temaların güvenirliliğini, temaları alandan bir akarana verilerek değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Betimsel analize doğrultusunda elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmektedir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlemiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır. Buna göre toplanan veriler önce betimlenir. Buna paralel olarak yapılan betimler yorumlanır, neden- sonuç ilişkileri irdelenir ve sonuğlara ulaşılır (Yıldırım ve şimşek, 2000).

Bulgular

Araştırma bulguları, temalar doğrultusunda sunulmuştur.

Tema 1: Asgari şart

Katılımcıların tamamı mesleki standartları tanımlarken mesleki standart kavramı için, bir mesleği yerine getirebilmek için bulunması gereken minimum standartlar olarak belirtmişlerdir. Ve özellikle bilgisayar öğretmenleri için standartlar bağlamında öne çıkan kavramlar, teknolojiyi yakından takip etmek, temel pedagojik formasyon bilgisinin olması, eğitimde kullanılan teknolojik cihazları rahatlıkla kullanabilir düzeyde olması ve öğrenciye motive etmesi gerektiği ön plana çıkmaktadır.

“Eğer bu öğretmen bilişim sektöründe ise, öğrencilere sürekli güncel örnekler vermelidir. Böylece sınıf içi iletişim artarken konular hafızaya yerleşmiş olur.” [H,26]

“Ben çok farklı uygulamalar yapıyorum ve öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin sonucunda bir şeyler üretmesini istiyorum. Ve ya bir uygulama yapıyorsak yapacağımızın programının kodunu biraz yazıyorum ve geri kalanını öğrencinin yazmasını ve kodu tamamlamasını bekliyorum. Ben yapamıyorum gibi sözler ifade

eden öğrencileri ise motive ediyorum sen yaparsın biraz uğraşmalısın sadece diyorum ve görüyorum ki öğrenci uğraşarak kodu tamamlıyor.” [D,30]

“Öğretmenin Bilgisayar Alan bilgisi çok iyi olabilir. Fakat bunu aktarabilmesi de o derece önemli. O nedenle formasyon eğitimi almış ve bunu uygulayabiliyor olması önemli bir faktör. Öğrencileri keşfetmeye, araştırmaya ve teknolojiyi kullanmaya yönlendirmek gerekir.” [S,26]

“Ezberci bir sistemde yetiştiğimiz için, öğrencilere yaptığımızdan farklı bir kod ve ya bir program yapmasını istediğimiz zaman zorlanıyorlar ve yapamayacaklarını ön yargısına kapılıyorlar. Fakat öğrencileri motive edince yapabileceklerini söyleyince ve yol gösterince yapabiliyorlar. O nedenle özellikle bilgisayar öğretmeninde sabırlılık, yol göstericilik, hoş görümlük gibi özelliklerinden olması gerekir.” [D,30]

Tema 2: Teknolojiyi takip etme konusunda yetersizlik

Katılımcıların ikisi ISTE standartlarını duymadıklarını ifade etmişlerdir. Paralel olarak katılımcıların neredeyse tamamı uluslararası standartları sağlama konusunda kendilerini yetersiz bulmaktadırlar. Yine benzer şekilde katılımcıların dördü teknolojiyi takip etmek istediklerini fakat bunu istedikleri seviye de başaramadıklarını ifade etmişlerdir. Grup içi eğitimlere iş yoğunluğu nedeni ile katılmadıklarını bireysel olarak ise, teknolojik yenilikleri yayınlayan dergiler okuyarak, teknolojik ürün satan mağazaları gezerek ve yeni çıkan teknolojiye dair haberleri okuyarak takip etmeye çalıştıklarını belirtmektedirler. Bunun yanında ISTE standartlarından haberdar olmak istediklerini ve böylece yükseköğretimde dünya çapında ortak bir dil olacağını belirtmişlerdir.

“Bireysel olarak, mesleğimle ilgili internetteki forumları takip ediyorum fakat bunu yeterli bulmuyorum.” [V,32]

“Mesleki gelişimim için lisansüstü eğitimime devam ediyorum. Aynı zamanda vakit buldukça çalıştığım kurumda veya diğer üniversitelerde düzenlenen kongrelere ve sempozyumlara ve ya workshoplara katılmaya çalışıyorum. Fakat yeterli bulmuyorum ve zamansızlığı, iş yoğunluğunu en büyük kısıt olarak görüyorum.” [B,25]

“Bulduğum çevrede yapılan çeşitli seminerler ve konferanslara katılarak, topluluklar ile iletişime geçerek mesleki gelişimimi sağlayacak ve yeni teknolojik gelişmeler hakkında bilgi alacağım eğitimlere katılmaktayım. Fakat eğitimlerden ziyade bizzat uygulamalı olarak teknolojiyi kullanma konusunda kendimi istediğim ölçüde geliştirdiğimi söyleyemem.” [H,26]

“ISTE standartlarını duymadım şimdi siz söyleyince haberim oldu fakat öğrenmek isterim çünkü yükseköğretimde uluslararası ortak bir dil sağlamak için bu gerekli. Öğrencilerimiz var erasmus ve ya çeşitli programlar kapsamında yurt dışında eğitim almaya giden, benzer şekilde çeşitli ülkelerden okulumuza gelen öğrenciler var o nedenle uluslararası boyutta bir standardın olması, bir ortak dil gerekli.” [D,30]

Tema 3: Harmanlanmış öğrenme ortamı

Katılımcıların üçü derslerinde farklı medya araçları ile sonuçları paylaşmak istediklerini, bu şekilde eğitime öğrenciyi daha aktif bir şekilde katacaklarını belirtmişlerdir. Bunu uyguladıklarını da ifade etmişlerdir. Fakat diğer iki katılımcı farklı medya araçlarını yeteri kadar kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Çünkü bu şekilde dersi veren hocanın iş yükü artmaktadır.

“Öğrencilerimiz özellikle ikinci öğretim grupları hem çalışıp, hem okudukları için derslere katılmama durumları çok sık oluyor. Bu nedenle dersleri kaçıyorlar. Bunun için bir web ortamı oluşturup dersleri sınıftan bağımsız şekilde yürütmek istiyorum. Fakat henüz uygulamaya geçemedim.” [S,26]

“Çalıştığım kuruma ait bir online öğrenme ortamımız mevcut, buradan farklı medya araçlarını kullanarak çeşitli eğitimler veriyoruz. Bunun haricinde farklı bir çalışma yapmadım.” [H,26]

“Derslerimde farklı medya araçlarını kullanıyorum. Öğrencilere konu ile ilgili doküman vermek çok daha kolay oluyor. Bilgi paylaşımı çok daha kolay oluyor. Derste unuttuğunuz bir şeyi daha sonra verebiliyorsunuz. Bu neden dersimize ait oluşturduğumuz bir blog üzerinden paylaşımlarımızı yapıyoruz.” [D,30]

“Kendime ait bir web sayfam mevcut, bu sayfa üzerinden not paylaşımları yapıyorum. Ayrıca web üzerinde oluşturduğum sohbet ortamından öğrencilerle sürekli etkileşim halinde bulunabiliyorum.” [B,25]

Tema 4: Bilgisayarın dünyaya etkisi

Katılımcıların tamamı bilgisayar biliminin dünyayı etkilediğini düşünüyor. Fakat olumlu ve ya olumsuz etkileme yönünde bireylere büyük bir iş düştüğünü belirtiyorlar.

“Bilgisayar ve teknoloji sayesinde en basit anlamda örnek vermek gerekirse, bilmediğimiz bir yere gittik telefonumuzda ki uygulamalar sayesinde en yakında bulunan restoranlara, otellere, müzelere bir tıklama ile ulaşabiliyoruz. Bunun yanında eğitime katkısı olarak ise, öğretim elemanlarının ve ya öğrencilerin farklı ülkelerde bulunan yükseköğretim kurumları ile işbirliğine geçmesi açısından kolaylık olabilir.” [S,26]

“Modern dünya da hemen her iş bilgisayar sistemleri üzerinden gerçekleşiyor günden güne insan gücü ihtiyacı azalıyor. Dolayısıyla modern dünyayı etkiliyor. Bazı durumlarda zaman ve maliyet kaybını aza indirirken, sosyal yaşamı da aynı oranda kötüye sürüklüyor.” [B,25]

“Bilgisayar modern dünyayı bu bağlamda da eğitim alanını etkilemektedir. Etkileşimli öğretme – öğrenme ortamı sağlıyor. Bilgisayar ve internet kullanarak dünyanın her yerine ses ve görüntü olarak rahat bir şekilde ulaşabiliyoruz. Hızlı bir şekilde iletişime geçebiliyoruz.” [H,26]

“Bilgisayar bilimi modern dünyayı etkilemiş. Bu etkileşim eğitime de yansımıştır. Farklı Lisans ve Lisansüstü programların eğitim öğretime katılması

sağlanmıştır. Ve ya teknolojiye ve bilgisayar biliminin gelişmesine paralel olarak yeni dersler Lisansüstü eğitim öğretim programlarına entegre edilmiştir. Örneğin mobil oyun, semantik web gibi dersler ders programlarına eklenmiştir.” [D,30]

“Bilgisayar bilimi hayatımızın her alanında etkisini gösteriyor. Kalabalık şehirlerde yaşayan insanlar örneğin güvenlik için bilgisayarı kullanıyorlar.” [V,32]

Bulguların sonuçlarına paralel olarak; bilgisayar biliminin dünyaya etkisi yeni lisans ve yüksek lisans programları, yeni araştırma ve yayın gündemleri ve yeni yönetsel yapı gibi değişikliklere kapı araladığı söylenebilir (Erkılıç, 2007).

Paralel olarak küreselleşme ve bilgisayar biliminin etkisi yükseköğretimde gerek ders programlarında, gerek eğitim alanları olarak değişimi ve gelişimi barındırmaktadır. Bunun yanı sıra, uluslararası standartlar; teknolojik okuryazarlığı, öğrencileri derslerde teknolojiyi kullanmaya yönlendirmeyi, öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi kullanmasını, aynı meslek grubundaki arkadaşları ile internet üzerinden iş birliği yapabilmeyi barındırmaktadır (The International Society for Technology in Education [ISTE], 2014).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümünden mezun öğretim elemanlarının ISTE standartlarına göre değerlendirilmesine yönelik bir çalışmadır. Bu çalışma kapsamında öğretim elemanları ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, öğretim elemanlarının bilgisayar öğretmeninde bulunması gereken yeterlilikleri tanımlarken asgari düzeyde alan bilgisi ve meslek bilgisi barındırması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler eğitim sürecinin en önemli ögesidirler. Literatüre baktığımızda öğretmenden beklenenler, öğrencinin ihtiyaçlarını ve bireysel öğrenme durumlarını dikkate alması, öğrencilerle iletişimlerini geliştirmesi, öğrencileri işbirlikçi çalışmalara yönlendirmesi, boş zamanlarını değerlendirmek için danışmanlık yapması, öğrenciyi merkeze alması gösterilebilir. Bunun yanında çevre ile etkileşim halinde olması, derslerinde farklı yöntem ve teknikleri kullanması, çoklu ortam öğelerini kullanarak ders materyalleri hazırlaması, disiplinler arası bağlantı kurabilmesi, farklı öğrenme stillerini bilmesi gerekir. En önemlisi de yeterli alan bilgisi ve alan öğretimi bilgisine sahip olması ilave edilebilir (Erden, 1998: 45; Çeliköz, 2000: 378; Ergezen, 2003; Eşme ve diğerleri, 2003; Aksu, 2005: 25; Onural, 2005: 454; Kavcar ve diğerleri, 2007). Buna ek olarak öğretmenlerin mesleklerine ait bilgi konusunda ve eğitime dair ihtiyaçlar konusunda değişimleri takip etmeleri ve kendilerini geliştirmeleri gerekir. Kendilerini sürekli yenileyerek, teknolojiyi takip edip bunu eğitim ve öğretim ortamına aktarmaları gerekir (Özer, 2005: 217; Gözütok, 2006: 42; Gözütok ve Karacaoğlu, 2007: 374).

Bulgularda da ulaşıldığı gibi öğretmenlik mesleği, uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektirir. Bu nedenle öğretmen adaylarının belli başlı yeterlilikleri kazanabilmeleri için hizmet öncesi sürecin verimli geçmesi önemlidir. Bu bağlamda, 1998 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından hazırlanan ve 2006-2007 öğretim yılında

bilgisayar öğretmeni yetiştirmeyi hedefleyen BÖTE Bölümleri'nin öğretim programlarında öğrenciler; özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültüre yönelik dersleri almaktadırlar. Öğretmen yetiştirme programlarında yeni uygulama ile getirilen yeniliklere bakıldığında; programların genellikle, %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içerdiği görülmektedir (YÖK, 2007b). BÖTE bölümlerinin öğretim programlarında %58 alan bilgisi ve becerileri, %25 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %17 genel kültür dersleri yer almaktadır (YÖK, 2007a). Görüldüğü gibi aslında bilgisayar öğretmenleri BÖTE bölümlerinde okurken bir takım yeterlilikler ile donanıyorlar fakat mezun olduktan sonra gelişen teknolojiyi takip edip, kendini yetiştirmek öğretmenin kişisel gayretine kalıyor.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, öğretim elemanlarının teknolojiyi kullanma konusunda yetersizlik bir diğer bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojiyi takip etme ve kullanma konusunda yetersizlik Cüre ve Özdenler çalışmalarında öğretmenlerin BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) kullanımı konusunda ciddi eksikliklerinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada gerçekleştirilen uygulama sınavı sonuçlarına göre; başarı ortalamasının en yüksek olduğu kelime işlemciler uygulamasında, öğretmenlerin %80'inin satır aralığını değiştirebilme, %55'inin sayfa kenar boşluklarını ayarlayabilme ve sayfa numarası ekleyebilme davranışlarını gerçekleştiremedikleri gözlenmiştir. Bilgisayar teknolojilerini kullanabilme uygulamasında, öğretmenlerin %95'inin tarayıcı, %55'inin dijital fotoğraf makinesi, %80'inin ise projeksiyon gibi çevre birimlerini kullanmadığı tespit edilmiştir. Bu araçları derslerinde kullanamayan öğretmenlerin BİT'i, eğitim-öğretim etkinliklerine kaynaştırmada ne kadar başarılı olabilecekleri ve sınıfta bilgisayar teknolojilerini kullanmada özgüven yeterliliklerinin ne düzeyde olabileceği doğal olarak tartışma konusu olmaktadır.

Teknolojinin gelişmesiyle eğitim ortamlarında yaşanan değişimler öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikleri değiştirmiştir. Bu bağlamda bazı uluslararası kriterler dikkat çekmektedir.

Uluslararası Eğitim Teknolojileri Birliği öğretmenlerde bulunması gereken yeterlilikleri teknoloji okuryazarlığı, derslerinde teknolojiyi kullanma ve öğrencileri derslerde teknoloji kullanmaya teşvik etme, mesleki gelişimleri ve paylaşımları için meslektaşları ile teknolojiyi kullanarak işbirliği içerisinde olma gibi ifade etmektedir.

Bir diğer bulgu sonucuna göre, öğretim elemanları harmanlanmış öğretim ortamlarının derslerinde kullanması gerektiğinin önemine değinmişlerdir. YTÜ Eğitim Fakültesinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini alan 91 öğrenci ile harmanlanmış öğrenme ortamına ilişkin memnuniyetleri değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, üniversitelerde verilen yüz yüze öğretim ortamlarının Web tabanlı ortamlarla harmanlanması, bu şekilde öğrencilere düzenli devam edecekleri, yüksek memnuniyet gösterecekleri etkili öğrenme ortamları sunan harmanlanmış öğrenme ortamlarının oluşturulması gerektiğini önermektedir (Yılmaz,2009).

Son olarak bilgisayar ve teknolojinin modern dünyaya etkisine yönelik çıkan bulguya benzer şekilde, öğretim elemanları ve öğrencilerin farklı ülkelerde bulunan öğretim elemanları ve öğrencileri ile ilişkiye gireceği, akademik çalışmalarda uluslararası işbirliğinin öneminin artacağı, öğretim elemanı ve öğrenci hareketliliğinin artacağı öngörülmektedir (OECD, 2009). Bunun dışında, uluslararası uluslararası öğrenciler gittikleri ülkelerin ekonomilerine katkı sağlamaktadırlar. Bunun yanında üniversitelerin araştırma merkezlerine, enstitülerine katkı sağlayarak uluslararası rekabet güçlerini artırmaktadırlar (Özer, 2012). Bilgisayar biliminin gelişmesi ile küreselleşme ve önemi de bu çalışmalarda ortaya çıkmaktadır

Kaynakça

Abazaoglu, İ. , Yıldızhan, Y. ve Yıldırım, O. (2014). Türkiye'nin Öğretmen Profili. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History Of Turkish or Turkic*. Volume 9/2 Winter 2014, p. 1-20. Ankara-Turkey

Akdemir, A. S. (2013). Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Programlarının Tarihçesi Ve Sorunları / A History Of Teacher Training Programmes And Their Problems In Turkey, *TURKISH STUDIES -International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, ISSN: 1308-2140, Volume 8/12 Fall 2013, www.turkishstudies.net,DoiNumber:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5706, p. 16. (15.04.2015)

Altbach, P.G. (2002). "Perspectives on Internationalization in Higher Education", *International Higher Education*, 27 (Spring).

Altbach, P.G. (2004). "The Costs and Benefits of World-Class Universities", *Academe*, 90(1):1-5.

Altbach, P. G., ve Knight, J. (2007). The Internationalization of Higher Education: *Motivations and Realities*. *Journal of Studies in International Education*,11(3-4), 290-305.

Bogdan, C. R. & Biklen, K. S. (1998). *Qualitative research fo redcation research*. Boston: Jossey-Bass Publishers.

Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bircan, İ., Ülker, H.İ., ve Şahin, İ. (2011). *Türkiye'de Bologna süreci uygulamaları ve yansımaları*. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar. 27-29 Mayıs, İstanbul, Türkiye.

Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

Creswell, W. J. (2005). *Educational research*. Upper Saddle River, N.J.: Pearson.

Erkılıç, T. A. (2007). *Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitim İstekliliklerini Etkileyen Etmenler (Eskişehir Örneği)*. GAU Journal of Social ve Applied Sciences 3(5), ss.46-72.

Gür, B. S., Çelik, Z., ve Özoğlu, M. (2012). *Policy options for Turkey: a critique of the interpretation and utilization of PISA results in Turkey*. Journal of Education Policy, 27(1), 1-21.

Karlsen, Gustav E. (2002). *Eğitim Yönetişimi Küreselleşme ve Demokrasi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, C. 2, (1), İstanbul: EDAM Yayınları, s. 93-104.

Knight, J. (2004). *Internationalization remodeled: Definition, approaches, and rationales*. Journal of Studies in International Education, 8(1), 5-31. DOI:10.1177/1028315303260832.

Knight, J. (2008). *Higher education in turmoil: The changing world of internationalization*.

McMillan, H. J., Schumacher, S.(2006). *Research in education evidence-based inquiry*.

Mutlu, E.C. (2008). *Uluslararası İşletmecilik Teori ve Uygulama*. İstanbul: Beta Yayınları.

OECD. (2009). *Higher education to 2030 (Vol. 2): Globalisation*. Paris: OECD.

OECD. (2010). *Measuring innovation: A new perspective*. Paris: OECD.

Özdemir, M.Ç. (2006). *Türkiye Üniversiteleri Öğretim Elemanı Araştırması*, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özer, M. (2012). *Türkiye Yükseköğretimi İçin Kalite Güvence Sistemi Yaklaşımları*. Eğitime Bakış, 23:15-20.

Özoğlu, M., (2012). *Küresel eğilimler ışığında Türkiye’de uluslararası öğrenciler*. Ankara: SETA.

Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.

UNESCO. (2013). *UNESCO Institute for Statistics*. (<http://www.uis.unesco.org/Pages/default.aspx>)

Üstüner, M. "Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme ve Günümüz Sorunları", *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:5, Sayı:7*, Bahar 2004. İnternet Adresi: <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/Ustuner.htm>.

World Bank (1998). *World Development Report*, Washinton DC.

World Bank (2005). *World Development Indicators*, Washinton DC.

<http://www.iste.org/>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2011)." *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.